

Media Advocacy în campania antitabagică din republica Moldova

Victoria Tătaru

Vice-director, Centrul de Informare, Instruire și Analiză Socială „CAPTES”
Chișinău, Republica Moldova

REZUMAT

Prezenta lucrare pune în evidență rolul mass media în susținerea efortului unei/unor organizații pentru obținerea schimbării politicilor de control al tutunului și promovarea acestora la nivelul factorilor de decizie, precum și a opiniei publice.

Campania antitabagică din anul 2007 a avut drept scop sensibilizarea opiniei publice privind schimbarea politicilor de control al tutunului în Moldova. Activitățile media advocacy au fost orientate spre îmbunătățirea cunoștințelor jurnaliștilor în domeniul controlului tutunului și încurajarea lor (prin produsele media realizate) să influențeze parlamentarii în adoptarea legislației antifumat.

Rezultate: creșterea de două-trei ori și, pentru unele mijloace media, chiar până la zece ori a numărului de referințe (articole, emisiuni audio și TV) la tematica antitabagică (comparativ cu anul 2006). Media advocacy a avut o contribuție substanțială în derularea evenimentelor politice și sociale din acest domeniu (aprobarea CCCT; aprobarea unei noi Legi cu privire la tutun și articolele din tutun, care prevede „restricții și preveniri aferente consumului articolelor din tutun și efectelor dăunătoare asupra sănătății”).

Cuvinte cheie: media, advocacy, legi antifumat

ABSTRACT

Media advocacy in anti-tobacco campaign in the Republic of Moldova

This paper makes obvious the role of mass media in supporting the effort of an organisation/ group of citizens to achieve changes of a social nature (requires, first of all, changes of public policies) and its promotion at the level of decision-makers, as well as public opinion.

The main purpose of this paper is to study the phenomenon of media advocacy, identify its social potential to project and evaluate media engagement in the national anti-tobacco campaign of 2007.

The anti-tobacco campaign carried out in 2007 had as an aim the public awareness on changing the tobacco control policies in Moldova. Media advocacy activities have been focused towards improving journalists' knowledge in the field of tobacco control and encouraging them (through media products carried out) to influence the Parliament's members to ratify documents against smoking.

Results: the increase by two-three times and, for some media means even by ten times, of the number of anti-tobacco references (articles, radio and TV broadcastings) as compared to 2006. Media advocacy had a significant contribution to the unfolding of political and social events in this field (approval of FCTC; approval of a new Law on tobacco and tobacco products, stipulating „restrictions and afferent provisions to the consumption of tobacco products and the harmful effects on health”).

Key words: media, advocacy, anti-tobacco laws

Argumentare

Prezenta lucrare pune în evidență rolul mass media în susținerea efortului unei/unor organizații pentru obținerea schimbării politicilor de control al tutunului și promovarea acestora la nivelul factorilor de decizie, precum și a opiniei publice. Relevanța studierii utilizării strategice a mass media pentru promovarea unei inițiative de advocacy este cu atât mai mare, cu cât în Republica Moldova acest domeniu este foarte puțin cunoscut și explorat. În cadrul lucrării, media advocacy este prezentată drept un instrument eficient de implementare a campaniei naționale antitabagice. Noutatea cercetării constă în abordarea pentru prima dată la nivel național a acestei teme într-o lucrare științifică.

Scopul și obiectivele investigației

Scopul de bază al lucrării este studierea fenomenului media advocacy, identificarea potențialului său social pentru proiectarea și evaluarea implicării mass media în campania antitabagică națională din anul 2007. Obiectivele lucrării de investigație țin de:

- Cercetarea resurselor media advocacy
- Identificarea celor mai eficiente modalități de implicare a jurnaliștilor în campania antitabagică
- Monitorizarea media advocacy în cadrul campaniei antitabagice naționale (în mass media națională și raională)
- Familiarizarea cu cele mai bune practici de media advocacy, utilizate în cadrul campaniilor antitabagice la nivel internațional.

Metode

Prezenta lucrare este o încercare de a examina fenomenul media advocacy în campania antitabagică din Moldova din două perspective:

1. Sensibilizarea mass media (de către o organizație neguvernamentală) pentru încadrarea jurnaliștilor într-o acțiune de media advocacy.
2. Sensibilizarea opiniei publice și a factorilor de decizie (prin intermediul mass media) pentru promovarea unei inițiative de politici publice și obținerea unei schimbări sociale.

Realizarea acestei cercetări a permis autorului să descopere mai multe modalități de implicare a jurnaliștilor în acțiuni de advocacy la nivel național și local; să identifice segmentele de intervenție media pentru realizarea unor campanii de media advocacy eficiente în domeniul controlului tutunului; să observe care sunt factorii interni și externi ce favorizează succesul și insuccesul unei campanii de acest fel.

Campania antitabagică din anul 2007 a avut drept scop sensibilizarea opiniei publice privind schimbarea politicilor de control al tutunului în Moldova. Activitățile media advocacy au fost orientate spre îmbunătățirea cunoștințelor jurnaliștilor în domeniul controlului tutunului și încurajarea lor (prin produsele media realizate) să influențeze parlamentarii să ratifice Convenția Cadru de Control al Tutunului (martie-mai 2007) și să pledeze pentru alinierea legislației naționale la cea internațională (octombrie-decembrie 2007). Concomitent, media advocacy a vizat și publicul larg pentru obținerea suportului populației în acceptarea politicilor antitabagice ce urmează să fie promovate la nivel național.

Promotorul principal al activităților de advocacy a fost Centrul de Informare, Instruire și Analiză Socială „CAPTES”, iar protagoniștii campaniei antitabagice au fost jurnaliștii din mass media națională și raională.

Rezultate

Un rezultat notabil al acțiunilor media advocacy din anul 2007 este creșterea de două-trei ori și, pentru unele mijloace media, chiar până la zece ori a numărului de referințe (articole, emisiuni audio și TV) la tematica antitabagică (comparativ cu anul 2006). Astfel, media advocacy a avut o contribuție substanțială în derularea evenimentelor politice și sociale din acest domeniu (aprobarea CCCT; aprobarea unei noi Legi cu privire la tutun și articolele din tutun, care prevede „restricții și preveniri aferente consumului articolelor din tutun și efectelor dăunătoare asupra sănătății”) etc.

Abordarea acestei teme permite cititorilor să se convingă prin exemple teoretice și practice că media advocacy este o modalitate reușită de a promova o inițiativă legislativă la nivelul factorilor de decizie prin oferirea posibilității susținătorilor și promotorilor acestei acțiuni să *vorbească într-o singură voce*, să relaționeze mult mai bine între ei și să creeze un parteneriat între toate grupurile interesate de subiectul abordat.

Alegerea acestei teme pentru cercetare va contribui la lichidarea golului informațional legat de practica utilizării media advocacy în campaniile antitabagice în Moldova. Doar prin cunoașterea în profunzime a esenței acestei manifestări, conștientizarea beneficiilor și cunoașterea posibilităților de aplicare a media advocacy pentru obținerea unor schimbări dorite în societate – vom asigura creșterea șanselor de succes în acest domeniu și sporirea prestigiului Republicii Moldova pe plan internațional.

Moldova s-a alăturat țărilor care au ratificat CCCT

Breviar CCCT Moldova

Scurtă retrospectivă

La 3 februarie 2009, Republica Moldova s-a alăturat statelor comunității internaționale care au ratificat Convenția Cadru de Control al Tutunului (CCCT), prin apariția pe site-ul Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) a informației ce confirmă realizarea acestui deziderat.

Procesul de ratificare a CCCT în Republica Moldova cuprinde o perioadă îndelungată de mai bine 4 ani, timp în care promotorii și susținătorii mișcării antitabagice din Moldova s-au implicat în diverse activități de informare, conștientizare și pledoarie pentru exprimarea acestui consimțământ și asumarea tuturor responsabilităților ce țin de acceptarea respectivei convenții.

Cronologic, istoricul ratificării CCCT se prezintă astfel:

29 iunie 2004 – Republica Moldova a semnat CCCT (ultima zi a termenului stabilit pentru semnare).

2005 – pregătirea societății (cetățenilor, factorilor de decizie) cu privire la necesitatea și importanța ratificării CCCT de către Republica Moldova.

2006 – elaborarea Proiectului de lege privind ratificarea CCCT; avizarea Proiectului la ministerele și departamentele interesate; examinarea Proiectului în cadrul comisiilor parlamentare; includerea subiectului pe ordinea de zi a ședinței Parlamentului Republicii Moldova, dar amânarea/excluderea examinării acestuia în ședințele plenare în repetate rânduri, fără vreun motiv anume.

2007

- **martie** – lansarea Campaniei de sensibilizare a opiniei publice privind schimbarea politicilor de control al tutunului în Moldova (activități de implicare a jurnaliștilor și de sensibilizare a opiniei publice prin intermediul proiectului Campaniei, implementat de Centrul de Informare, Instruire și Analiză Socială „CAPTES”, cu suportul American Cancer Society și International Union Against Cancer, în parteneriat cu biroul OMS în Moldova, Centrul Științifico-Practic de Medicină Preventivă, Dispensarul Republican de Narcologie).
- **mai** – organizarea unor acțiuni de sensibilizare a factorilor de decizie și a opiniei publice de către Coaliția ONG-urilor pentru promovarea politicilor de control asupra tutunului*, prin care se atrage atenția societății asupra nerespectării Legii nr. 386-XV din 19.07.2001 cu privire la tutun și la produsele din tutun (art. 5 alin.(2) ce prevede interzicerea antrenării minorilor și femeilor însărcinate la lucrările de cultivare, recoltare, prelucrare și postrecoltare a tutunului; art. 11 alin. (1, 3) ce se referă

* Membrii Coaliției ONG-urilor de promovare a politicilor de control asupra tutunului:

Centrul de Resurse „Tineri și Liberi”, Asociația „Tinerii pentru dreptul la viață” (TDV), Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM), Rețeaua de comunicare în domeniul sănătății, Centrul de Resurse al Organizațiilor Neguvernamentale pentru Drepturile Omului din R. Moldova (CReDO), Centrul de Informare, Instruire și Analiză Socială (CAPTES), Rețeaua ONG-urilor din domeniul social.

la comercializarea articolelor din tutun; art. 13 alin. (3) ce prevede indicarea informației despre calitatea produselor din tutun; art. 14 ce cuprinde restricțiile privind fumatul în locurile publice, lipsa mecanismului de aplicare a prevederilor acestei legi și necesitatea ratificării Convenției Cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind Controlul asupra Tutunului de către Parlamentul R. Moldova.

- **11 mai** – Parlamentul Republicii Moldova adoptă Legea nr. 124 pentru ratificarea Convenției cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului cu unele declarații politice (art.1).
- **22 iunie** – depunerea instrumentului de ratificare la Secretarul General al Națiunilor Unite, în calitate de depozitar al Convenției.
- **august** – Guvernul Republicii Moldova aprobă Hotărârea cu privire la Politica Națională de Sănătate nr.886 din 06.08.2007, care include un capitol separat nr.10 „O societate fără tutun, alcool și droguri”, ce ține de promovarea unei politici de combatere a fumatului, risc sporit pentru sănătate, prin realizarea unor măsuri complexe intersectoriale.
- **octombrie** – discutarea noului Proiect de lege cu privire la tutun și articolele din tutun, elaborat în baza prevederilor CCCT, în cadrul unei întâlniri a reprezentanților societății civile (Coalitia ONG-urilor pentru promovarea politicilor de control asupra tutunului) cu un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova.
- **noiembrie** – examinarea noului Proiect de lege cu privire la tutun și articolele din tutun în cadrul ședinței Parlamentului și aprobarea acestuia în prima lectură.
- **decembrie** – adoptarea în lectura a doua (finală) a ședinței legislativului a Legii cu privire la tutun și articolele din tutun, care este ajustat la prevederile legislației internaționale, includerea unor articole noi ce țin de „reducerea substanțelor nocive în fumul țigaretelor aflate în circulație pe teritoriul Republicii Moldova”, „inclusiunea avertismentelor generale (2 variante) și a avertismentelor adiționale (12 variante) pe ambalajul articolelor de tutun”, interzicerea publicității directe și indirecte a articolelor din tutun la TV, Radio, în presa scrisă și cea electronică (prin intermediul internetului), în sălile de cinema; „restricții privind fumatul în locurile publice” – prevederi ce conduc la realizarea obiectivului fundamental al Convenției Cadru de Control al Tutunului.

2008

- **ianuarie** – returnarea Misiunii Permanente a Republicii Moldova de pe lângă Națiunile Unite la New York a instrumentului de ratificare a CCCT din partea Republicii Moldova din cauza articolului nr.1 al Legii nr. 124 din 11.05.2007, care făcea unele declarații politice (aplicabilitatea Convenției doar pe teritoriul controlat de autoritățile Republicii Moldova ș.a.), ce au fost considerate drept rezerve la articolele 4(6), 17 și 26 ale

Convenției. Setul de documente cu privire la ratificarea CCCT au fost remise Guvernului Republicii Moldova pentru a fi reexamineate, așa cum art. 30 al CCCT prevede că „nu se aplică nici o restricție prezentei Convenții”.

- **7 martie** – intrarea în vigoare a Legii nr. 139 cu privire la tutun și la articolele din tutun, primul act normativ național, ce vizează domeniul tutunului și sănătatea publică, elaborat în baza prevederilor tratatelor internaționale. Comparativ actelor normative anterioare din domeniu, este pentru prima dată când a fost introdus un capitol separat (nr. IV), ce conține „Restricții privind consumul articolelor din tutun și prevenirea efectelor dăunătoare asupra sănătății”.
- **8 mai 2008** – Coalitia ONG-urilor pentru promovarea politicilor de control asupra tutunului se adresează cu o scrisoare Președintelui Parlamentului R. Moldova, dlui Marian Lupu și Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene, dlui Andrei Stratan pentru a afla care este situația privind instrumentul de ratificare al CCCT și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în susținerea procesului de ratificare.
- **4 decembrie** – adoptarea în prima lectură a proiectului de modificare a Legii nr. 124-XVI din 11.05.2007 privind ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului.
- **18 decembrie** – adoptarea Legii cu privire la modificarea articolului 1 din Legea nr. 124-XVI din 11.05.2007 pentru ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului.
- **26 decembrie** – promulgarea de către Vladimir Voronin, Președintele Republicii Moldova a Legii cu privire la modificarea articolului 1 din Legea nr. 124-XVI din 11.05.2007 pentru ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului.
- **31 decembrie** – intrarea în vigoare a Legii cu privire la modificarea articolului 1 din Legea nr. 124-XVI din 11.05.2007 pentru ratificarea Convenției cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului prin publicarea decretului Președintelui în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

2009

- **1 ianuarie** – intrarea în vigoare a articolului 10 al Legii cu privire la tutun și la articolele (reducerea substanțelor nocive în fumul țigaretelor aflate în circulație pe teritoriul Republicii Moldovei)
- **3 februarie** – apariția pe site-ul OMS http://www.who.int/fctc/signatories_parties/en/index.html a informației despre ratificarea CCCT de către Republica Moldova.
- **31 mai** – intrarea în vigoare a noului Cod Contravențional al Republicii Moldova, care prevede amenzi de la 600-1000 lei (60-100 dolari SUA) pentru fumatul în locurile publice și 1200-2000 lei (120-200 dolari SUA) pentru comercializarea produselor din tutun minorilor.